

## **2018. januári mérnök évfordulók, emlénapok + programok**

### **1. – 25. évfolyamát kezdi a Mérnök Újság**

A Magyar Mérnöki Kamara által 2017. december elején megjelentetett Mérnök Újság a XXIV. évfolyam 12. száma volt. A Technika – Műszaki Szemle 1991/1. szám közepébe befűzött sárga színű lapokon jelent meg először (1994. augusztusban pedig utoljára) a Mérnöki Kamara (egyesület) Közleményei címet viselő hírlevél, a Mérnök Újság elődje. A jelzett újság I. évfolyam 1. száma a Logod Bt. vezetője, Buday Miklós segítségével 1994 szeptemberében indult útjára. 2018. január elején a Heti Válasz Lap- és Könyvkiadó révén immáron a XXV. évfolyamába lép a Mérnök Újság címe viselő szakfolyóiratunk.

### **1. – 130 éve született Papp Gyula geodéta**

Érmihályfalván született Papp Gyula (1888-1954) geodéta, aki földmérési felügyelőségeken, majd az Állami Háromszögelő Hivatalban (ÁHH) működött. Megtervezte Budapest új háromszöghálózatát és a felmérést vezette. Májay Péterrel új módszert vezetett be a hossz- és szögmérések hibáinak kiegyenlítésére. 1941-46 között az ÁHH vezetője volt, s elkészítette az új országos elsőrendű hálózat tervét.

### **2. – 125 éve született Korbuly János mérnök**

Budapesten született Korbuly János (1893-1976) gépészmérnök, sokoldalú tervező és konstruktőr. Elsősorban a traktor- és autógyártásban ért el eredményeket. 1933-tól az összkerék-meghajtású terepjáró gépkocsi és a V4 jelű harckocsi prototípusának tervezését irányította. 1948-tól a Hofher és Schrantz gyár főmérnökeként traktorok, dömperek tervezését vezette; része volt egy bányászati szénfejtő gép kifejlesztésében is. 1956-tól a kispesti Vörös Csillag Traktorgyárban irányította az összkerék-meghajtású traktorok tervezését. Pályafutásának utolsó éveit a Ganz-MÁVAG Mozdony- és Gépgyár főmérnökeként töltötte; részt vett a motorvonatok motorjainak korszerűsítésében is.

### **2. - 100 éve született Reischl Péter mérnök**

Budapesten született Reischl Péter (1918-1983) Ybl-díjas építészmérnök. A Típustervező Intézet tervezőjeként oktatási, művelődési és gyermekintézményekhez készített típusterveket. Több mint tíz évig tanított a BME épület-szerkezettervezési tanszékén.

### **6. – 160 éve született Edvi Illés Aladár mérnök**

Kapuváron született Edvi Illés Aladár (1858-1927) gépészmérnök, technikatörténész, c. egyetemi tanár. 1882-től a bp.-i állami ipariskola tanára, majd felső-ipariskolai igazgató. Nevéhez fűződik ez intézmény korszerűsítése és színvonalának emelése. 1902-től a kereskedelmi minisztériumban az iparfejlesztő műszaki osztály vezetője volt.

### **6. – 110 éve született Tarján Rezső fizikus**

Budapesten született Tarján Rezső (1908-1978) fizikus, híradás-technikus, kibernetikus, matematikus, egyetemi tanár. 1945 után újjáéledő magyar elektronikus ipar egyik fontos vezetője volt. Kimagasló szerepe volt az első magyar számítógép, az M3 hazai adaptációjában, létrehozásában és a különböző tudomány-területeken az alkalmazás elindításában.

## **6. – 125 éve született Endresz György pilóta, repülőoktató**

Perjámoson született Endresz György (1893-1932) világrekorder pilóta, repülőoktató. 1931. július 16-án indulva Magyar Sándor navigátor társaságában egy Lockheed Sirius típusú, „Justice for Hungary” (Igazságot Magyarországnak) elnevezésű repülőgéppel 25 óra 40 perc alatt Harbour Grace-ből (Új-Fundland / Kanada) az Atlanti-óceánon át, leszállás nélkül Bicskéig repült. Ezzel rekordot döntöttek: a korábbi óceánrepülőknél nagyobb távolságot, több mint 5.000 km-t repültek és mindenkinél gyorsabban. Az utat műszakilag Bánhidi Antal gépészmérnök, pilóta készítette elő, aki ezért és életművéért (több repülőgép, köztük a „Gerle” tervezéséért) 1992-ben Széchenyi-díjat kapott.

## **7. – 175 éve született Koch Antal geológus**

A Bács-Bodrog vármegyei Zomborban született Koch Antal (1843-1927) geológus, akadémikus, és tudóstanárral egyéniség. Munkássága alapvető fontosságú a Kárpát-medence, s főképp Erdély geológiai, kőzet és ásványtani, paleontológiai feltárásában. Ő volt az utolsó a hazai geológusok között, aki még egyaránt művelte az összes szerves természet-tudományokat, jelentős munkákkal gyarapítva mind az ásványtani és kőzettani ismereteket, mind a földtani és az őslénytani.

## **8. – Energiapolitikai eszmecsere**

Az ENERGIAPOLITIKA 2000 Társulat a hazai energiapolitika aktuális kérdéseinek megvitatására havi rendszerességgel Budapesten tartja az ENERGIAPOLITIKAI HÉTFŐ ESTÉK címet viselő előadás-sorozatát. A Társulat által felkért előadó: **Prof. Dr. Aszódi Attila, a Paksi Atomerőmű kapacitásának fenntartásáért felelős államtitkár.** A 2018. január 8-i előadás meghirdetett témaköre: **a fizikai és a kereskedelmi energiaáramlatok.** Bővebb információ: [www.enpol2000.hu](http://www.enpol2000.hu)

## **12. - 120 éve született Bereznay Oszkár mérnök**

Budapesten született Bereznay Oszkár (1898-1989) Kossuth díjas (1952.) gépészmérnök. Az ő tervei alapján készült el a vasúti vontatási mérő-kocsi (1948.), majd a pályafenntartási mérő-kocsi (1956).

## **15. – 130 éve született Mohi Rezső mérnök**

Garamszentkereszten született Mohi Rezső (1888-1981) bányamérnök. Három évtizedes tatabányai munkássága idején számos különleges műszaki feladatot oldott meg, pl.: az iszaptömedékeléshez új gátolási eljárások kidolgozása; a bányaműveletek külszíni mozgásokra való kihatásának vizsgálata és a külszíni mozgások megelőzése; a bányai terület levett szénvagyonának termelésbe kapcsolása.

## **15. – 110 éve született Teller Ede mérnök**

Budapesten született Teller Ede (1908-2003) vegyészmérnök, Fermi-díjas atomfizikus, az egyetemes és a magyar tudomány egyik legnagyobb alakja, a kvantummechanika és számos tudományág kivételes tekintélyű művelője. Elsősorban a magfizika, a termonukleáris folyamatok elméletében elért kutatási eredményei voltak jelentősek. A rendszerváltozást követően több alkalommal járt hazánkban. Többször is látogatást tett a Paksi Atomerőműben és mindannyiszor megállapította, hogy az erőmű biztonságát és a szakemberek képzettségét tekintve az a világ élvonalába tartozik. Sokat foglalkozott az atomreaktorokkal, különös tekintettel azok biztonságával. Elnöke volt az Amerikai Egyesült Államokban a Reaktor-biztonsági Tanácsnak. Felismerte az urán-grafit-víz típusú reaktorok veszélyforrását (Teller-effektus) és

az USA-ban be is zárták ezeket. Később Csernobilban többek között Teller-effektus vezetett a katasztrófához. A nukleáris iparág tehát nagyon sokat köszönhet Teller Edének. Alvin Martin Weinberg atomfizikus, az USA Tennessee állambeli Oak Ridge Nemzeti Laboratórium korábbi igazgatója írta róla: „Teller az egyik legokosabb ember, akivel találkoztam. Nagyon gyors az agya, és rendkívüli a fizikusi intuíciója. A reaktorok biztonságának teljes egészében ő a feltalálója. Ő volt az első ember, aki hangoztatta, hogy a reaktorbiztonság abszolút követelmény, mert anélkül az atomenergia nem terjedhet el, és Reaktorellenőrző Bizottság megszervezését javasolta, aminek ő lett az első elnöke. Hogy a Teller által lefektetett biztonsági elvek szerint épült reaktorok közül egy sem követelt emberáldozatot, az nagy meglepéssel töltheti el az atomenergia ma már öreg úttörőit.”

### **18-20. – Oktatási szakkiállítás**

A 18. EDUCATIO logójú oktatási szakkiállítást a HUNGEXPO Budapesti Vásárközpontban rendezik. E szakkiállítás azzal a céllal jött létre, hogy választ adjon a felsőoktatással kapcsolatos kérdésekre. Feladata összekapcsolni az egyes szereplőket: a hazai – és külföldi felsőoktatási intézményeket, tankönyvkiadókat, nyelvviskolákat, szakképző intézményeket az érdeklődőkkel: a diákokkal, oktatókkal és szülőkkel. A többnapos seregszemlén mintegy 150 kiállító és több mint 43.000 látogató vesz részt évről évre. Közel 50 felsőoktatási intézmény jelenlegi hallgatói-, oktatói adják át a legfontosabb információkat a képzésről, a szokásokról, kollégiumi elhelyezésről, és akár a tanulmányokat követő jövőképről is. A továbbtanulni szándékozók mellett a pedagógusok, intézményvezetők és egyéb szakmai kiállítók számára is fontos, egyedülálló lehetőséget nyújt a rendezvény, hiszen mind egy szintéren értesülhetnek a szakmai újításokról, módszerekről. Különböző előadások keretein belül tájékozódhatnak a magyar felsőoktatás jövőjéről, valamint a kiállítók képviselőivel beszélgetve alkalmuk nyílnak elképzeléseiket közös útra terelni. A belépés minden látogató számára INGYENES! Bővebb információ: <http://educatioexpo.hu/>

### **20. – Budapesti Mérnökbál**

A Budapesti és Pest Megyei Mérnöki Kamara, a Magyar Mérnöki Kamara és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) 2018. január 20-án, a BME központi épületének aulájában és dísztermében rendezi meg a mérnöktársadalom legünnepélyesebb találkozóját, az idei Mérnökbált.

Bővebb információ: [www.bpmk.hu](http://www.bpmk.hu)

### **22. – Magyar Kultúra Napja, a Himnuszunk születésnapja**

1823. január 22-én született Kölcsey Ferenc (1790-1838) magyar költő, politikus és nyelvújító szatmárcsekei házában, a költő alkotása a “Hymnus, a Magyar nép zivataros századaiból”, amely negyedszázad múltán a nemzet Himnusza lett. 1989 óta e vers születésnapja a Magyar Kultúra Napja. A megemlékezések alkalmat adnak arra, hogy nagyobb figyelmet szenteljünk évezredes hagyományinknak, gyökereinknek, nemzeti tudatunk erősítésének, felmutassuk és továbbadjuk a múltunkat idéző tárgyi és szellemi értékeinket.

### **24. – 170 éve látogatható a Magyar Nemzeti Múzeum**

1848-ban e napon megnyílt hazánk első közgyűjteménye, melynek alapját gróf Széchényi Ferenc a nemzetnek adományozott magángyűjteménye (kézirat, könyv, térkép, metszet, régiség, kép stb.) és 1802.

november 25-én kelt alapítóleve képezte. A Nemzeti Múzeum épülete 1837 és 1846 között Pollack Mihály tervei alapján készült el.

## **24-27. – Mezőgazdasági és mezőgép kiállítások**

Az AgrárgépShow az AGROmashEXPO-val egy időben a HUNGEXPO pesti vásárközpont területén kerül megrendezésre, így 29.000 négyzetméter fedett, és további 1500 négyzetméter szabad területen zajlik majd a térség legrangosabb agrárseregszemléje. Információ: [www.agromashexpo.hu](http://www.agromashexpo.hu)

## **25. – 200 éve született Kruspér István mérnök**

Miskolcon született Kruspér István (1818-1905) mérnök, műegyetemi tanár, akadémikus, a geodézia és mérésügy neves művelője és alapítója a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek. A bécsi Politechnische Institut ill. az akkor alakult bécsi Műegyetem egyik első hallgatója volt, és ott szerzett diplomát, 1847-ig Simon Stampfer professzor asszisztense. 1850-től itthon a József Ipartanodán a mechanika előadója. 1857-től 1899-ig, nyugdíjba vonulásáig a műegyetemen a geodézia tanára. Geodézián kívül mechanikát, mértant, felső matematikát, géptant is tanított. 1878–94-ben a Mértékhitelítő Bizottság (Mérésügyi Hivatal) vezetője. Összeállította Pest város felmérésének feltételeit. Több mérőműszeren eszközölt javításokat és új műszereket is szerkesztett, melyekkel a párizsi és a brüsszeli kiállításokon díjakat nyert. Jelentős tevékenységet fejtett ki a meteorológia terén is.

## **27. – Kossuth-díj születésnapja**

A magyar kormány 1948-ban e napon fogadta el a Kossuth-díj adományozására vonatkozó jogszabályt, és 1948. március 14-én adták át az első díjakat az ország legkiválóbb tudósainak, művészeinek, ipari munkásainak, földműveseinek, akik hozzájárultak az ország újjáépítésének sikeréhez. 1990-től évente március 15-én adományozzák.

## **27. – 120 éve született Szeniczai Lajos mérnök**

Budapesten született Szeniczai Lajos (1898-1960) gépészmérnök, egyetemi tanár. 1953-tól a Kohó- és Gépipari Minisztérium tervezőirodáinak, utóbb az Általános Gépipari Tervező Irodának tanácsadó mérnöke. 1953-1958-ig a Nehézipari Műszaki Egyetem bányamérnöki karán Sopronban, 1959-től Miskolcon a gépelemek tárgyat adta elő. 1950-54-ben a fogaskerekek és hajtóművek magyar szabványainak előkészítésén dolgozott. Hazánkban elsőként tárta fel az általános fogazások kérdéskörét. A csúszáskiegyenlítés alapgondolata, a fogazási tartományok függvénytanai elemzése, a csigahajtás elméleti és gyártási problémáinak vizsgálata, a kúpkerék szilárdsági számításainak új módszere jellemzi elsősorban munkásságát.

## **28. – 175 éve született Antolik Károly fizikus**

A Szepes megyei Hidegpatakon született Antolik Károly (1843-1905) fizikus, középiskolai tanár. Fő törekvése az volt, hogy szemléletes, egyszerűen elvégezhető, látványos kísérletek segítségével megszerettesse a fizikát a diáksággal. Fáradhatatlan találékonysággal dolgozta ki ezeket a kísérleteket és magyar valamint német szaklapokban írt róluk beszámolókat, ill. egy könyvet is megjelentetett *Magyar ifjúsági játékok* címmel. Kutatóként az elektromosság érdekelte; felismerte az elektromosan töltött lemezek kialakuló úgynevezett poralakokat – az „*Antolik-féle porábrák*”-at.

### **29. – 180 éve született Fölser István mérnök**

Pesten született Fölser István (1838-1907) mérnök, aki az ábrázoló geometria első jelentős művelője volt hazánkban. 1863-tól a Műegyetem geodézia, majd a mennyiségtan és ábrázoló mértan tanársegédje, 1869-től 1904-ig ny. r. tanára volt. 1872-től a tanárvizsgáló bizottság és 1878-tól a közoktatási bizottság tagja. Több ábrázoló geometriai tárgyú cikke jelent meg, főleg a kúpszeletek témaköréből a különböző hazai szaklapokban.

### **30. – 125 éve született Sávolgy Pál mérnök**

Budapesten született Sávolgy Pál (1893-1968) Kossuth-, és Állami-díjas mérnök, statikus, akinek tervei alapján épült a lánchídi aluljáró, a Margit híd aluljárója és az Árpád-híd felüljárója. 1945 után részt vett a lerombolt Duna-hidak újjáépítésében. Gyakorlatilag minden jelentősebb magyar híd tervezésében részt vett. Kiemelkedő hazai munkái közé sorolható az újpesti, a bajai és a dunaföldvári vasúti Duna-híd, a tokaji és a szolnoki Tisza-híd. A vezetésével épült hidak közül említendő még a Naft-folyó kábelhídja, az India részére tervezett híd, 52 sziámi híd és a tiencsini Hao-Ho folyamot áthidaló nyitható híd.

Ugyanakkor több nemzetközi hídpályázaton szerepelt sikerrel (Casablanca, Mechra, Abbei stb.) Ő tervezte az 1958-ban átadott heluani (Egyiptom) 800 m hosszú közúti és vasúti Nílus-hidat is. Főműve az új budapesti Erzsébet híd megtervezése volt, amely komoly nemzetközi elismerést aratott és a főváros egyik legtöbbet fényképezett ékessége lett.

### **31. – 75 éve született Miskolczi Lajos mérnök**

Márokpapiban született Miskolczi Lajos (1943-2011) építőmérnök. Egyetlen munkahelyén, a Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi igazgatóságon különböző beosztásokban dolgozott. Munkája során kiemelkedő szakmaisággal vett részt a vízi-közműveket érintő hatósági engedélyezési eljárásokban.

Szakmai ismereteit az árvizek elleni védekezés területén is kamatoztatta. Szakaszvédelem vezetőként több jelentős, rendkívüli árvíz ellen irányította sikeresen a védekezési tevékenységet.

Felhasznált irodalom:

- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban – MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának kötetei*

- *História – Tudósnaptár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók - <http://tudosnaptar.kfki.hu/historia/>*

- *Mérnökök évfordulói 2018-ban – Magyar Mérnöki Kamara ([www.nmk.hu](http://www.nmk.hu)) Történeti Bizottsága*

- *Nagy Ferenc szerk.: Magyar tudósléxikon A-tól Zs-ig – 1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK*

- *Kenyeres Ágnes szerk.: Magyar Életrajzi Lexikon I-IV. – 1967-1990. – Akadémiai Kiadó*

- *Egyéb életrajzi és műszaki források*

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök